

TO JE PRIZOR V STAVKI, kakršnih je v tej deželi nič koliko, čeprav jih obe stari stranki tajita. In delavec v njih v resnici nikdar ne zamagajo, tudi ako dobe nekaj zvišanja mezde, ker je sistem tak, da jim vzame več kot pa jim da "priboljška".

Zborovanje Združenih narodov v Parizu pred težkimi problemi

Francija za izročitev Jeruzalema Z. N. — Boj za kontrolo nad Nemčijo se nadaljuje. — Sovjetna unija za odhod svoje armade iz Koreje

Koncem minulega tedna so se ne bo svobodno dokler Američani ne sešli v Parizu zastopniki varnostnega sveta Z. N., da se posvetujejo predvsem o vprašanju, kaj početi z bivšimi italijskimi kolonijami, in med tem pa se je poostriло tudi vprašanje Palestine, tako da je bilo v mednarodni diplomaciji vse živo.

Cemu ne dati kolonij domaćinom?

Minulo soboto so se člani varnostnega sveta razšli brez kakršnega določnega sklepa, kaj početi z italijskimi kolonijami. Sedaj jih upravlja Anglia — z ameriško podporo seveda. Italijski v njih niso zapostavljeni, nimajo pa več svojih starih privilegijev in lastniških pravic, karor so jih imeli pred vojno.

Sovetska vlada sedaj predlaže, naj bi se kolonije ali dalo nazaj ljudstvu, ki v njih živi, ali pa naj pridejo pod upravo Združenih narodov.

Imperialistične sile so proti in Zed. države jih pomagajo. Pomagajo Nizozemski, Portugalski, Belgiji, Franciji, Angliji in sploh vsaki sili, ki ima kolonije, da si jih obdrži. Kajti gre se za "prestidž" — za ugled belega človeka!

Zato predlog, naj se bi kolonije, ki jih je imel do svojega poraza Mussolini, vrne domaćinom, ne bo obveljal. Nedvomno bodo ta teden v Parizu sklenili, naj ostanejo pod vladom Anglike, z dodatkom, da naj imajo besedo zraven tudi Združeni narodi. Torej ne bo v tem nobene spremembe.

Vprašanje Koreje

Tudi o vprašanju Koreje bo ali pa je že bilo ta teden govor v Parizu, dasi Korea ni bila na dnevnu redu. A je pred Z. N. in pred vsem pred ameriško vladovo sovjetski predlog, da naj tuje armade iz Koreje odidejo in pusti domaćinom, da si sami, po svoji volji na demokratičen način izberajo vladu.

Vladi v Washingtonu ta predlog ni po volji. Zato ni verjetno, da bi se ameriške čete poklicalo iz Koreje nazaj, v to deželo.

Poletico Koreje je namreč pod ameriško okupacijo in polovico pod sovjetsko. V sovj. delu je režim domaćinov že močno stabiliziran in gospodarstvo tege dela je seveda organizirano po sovjetskem vzoru. Opozicije ni, razen proti Američanom.

Hujša pa je v ameriškem predelu Koreje. V tem podpira naša vojaška oblast posredovci tem, sovjetski propagandisti pa med ljudstvom priovedejo, da

UMORI, VOJNE, CIVILNE VOJNE, BOJ ZA BERLIN — VES SVET JE V ŽMEDI

V soboto 18. septembra je bil v Jeruzalemu ubit švedski grof Folke Bernadotte. Z njim vred je bil po končan en Francoz.

"Samijo", da so Bernadotta ubili židovski teroristi.

On je bil poslan v Palestino in v arabske dežele kot odpovedalec Združenih narodov, da posreduje med njimi za mir in za mirno rešitev palestinskega vprašanja. Židje so ga kmalu po njegovem prihodu v Palestino obdelzili, da on ni mirovni poslanec temveč v bistvu agent Anglije v boju proti prizadevanjem Židov za zgraditev Palestine v židovsko državo.

To je bil dosedaj največji politični atentat na življenje človeka, kar se jih je še dogodilo po minuli vojni. Ako so ga res Židje krivi — so si z njim napravili ogromno škodo. Tudi ako je zločin storil še tak prenapete, židovstvu bo to vseeno škodovalo, posebno ker je antisemistva čezdaj več.

Miru v Sredozemlju torej še dolgo ne bo. Židje pravijo, da se arabske dežele pripravljajo na nov napad v Izrael, Angleži spletarijo in ameriški diplomati pa frazarijo.

Francija bi rada posegla vmes, a preživlja silovito krizo in nič se ne ve, kaj bo s to državo čez teden, ali čez mesec, ali prihodnje leto.

Iz Aten v Grčiji je bilo pred nekaj tedni poročano o sijajnih uspehih rojalistične armade, ki je pod vodstvom ameriških oficirjev prodiral v taborišča gerilcev in jih trebila, da je bilo veselje. "Do jeseni bo vojne proti njim konec," je poročal kraljev generalni štab.

Dne 18. septembra pa je prišla prav tako iz Aten vest, da so gerilci podvzeli ofenzivo in pognali rojalistične čete kar tri milje v beg. Seveda, vlada v Ateneh ob enem obljubljuje, da je to le začasna "nezgoda", kajti kraljeve čete z ameriškimi oficirji so pripravljene na nov udar.

Tudi v Indiji teče kri. Hindustan je pred kakimi desetimi dnevi pričel z invazijo v samostojno državo Hyderabad, ki je po veliki večini prebivalstva hindustanska, a njen glavar je musliman. Stvar je bila predložena varnostnemu svetu Združenih narodov, ki je začel s svojim zasedanjem koncem minulega tedna v Parizu in ta teden pa se zbirajo ravno tam zastopniki vseh držav, ki so včlanjene v tej takozvani svetovni mirovni ustanovi.

Na Kitajskem se je civilna vojna pospešila — z zmagami takozvane komunistične armade posebno v Mandžuriji. Chiang Kai-shek in njegovim ameriškim podpirateljem slabko kaže.

Na Japonskem daje ukaze general MacArthur, med njimi to, da so odslej stavke delavcev, ki so v državnih službah, prepovedane. In izdal je v boju proti "komunizmu" tudi nekaj drugih sličnih odredb.

Jugoslavija je v precepnu vsled boja, ki ga ji je napovedal kominform. Na Češkem so izgredi in v Nemčiji vre.

V Ameriki pa se lasajo kandidati v politične službe in to bo trajalo do volilnega dne v novembru, razenako se sedanja "mrzla" vojna spremeni v vrsto vojno.

Slabo izgleda za svet. Najslabše pa za delovno ljudstvo, ker vsled inflacije največ trpi, pada v vojnah in je brez socialne zaščite. Ves ta metež pa priča, da se gre za svetovni preobrat, ne samo za preobrat v poedinih deželah. In zato v Franciji, v Zed. državah itd. tudi toliko histerije.

Važnost Časopisja v Volilnih Kampanjah

Henry A. Wallace ima na svoji strani samo "dva" angleška dnevnika. Oba sta majhna in velebitnički tisk se norčejo. Clevelandka. "Ameriška domovina" poudarja, da ima Wallace tudi par drugih listov na svoji strani — Prospekt, Proletar, Ekakopravnost in morda še kaj.

Republikanski predsedniški kandidat Thom. Dewey ima v kampanji zase nad 75% ameriškega tiska. Ostalo je za Trumana, nekaj za južnajske diktariate — a kar "ameriške javnosti" ne razume — vti kandidati so eno. Njihov program je enak.

Vsi ti kandidati se nekaj tednov pred volitvenim dnevom v novembru hlinijo "delavcem". A takoj po volitvah pa pozabijo na njene. Ne samo da pozabijo teme, vendar tudi zavrzijo.

Boljše se godi farnamjem, a

tudi opis v skrbeh, ker zdi se jih, da svetovni gospodarski potrebuj obeta novo krizo. In ta bo težja kot pa ona, ki se je pričela leta 1939. Kdo ve, kako se bo iztekel!

Ameriška inflacija je imela pogodbne posledice po prvi svetovni vojni in po minuli vojni pa jih skuša vlada popraviti. Oziroma se iznenediti starejši napak.

Zal, da je v vladu vse polno ljudi, ki so Hooverove mentaliste. Truman je nič drugega kot nov Coolidge, nov Harding in nadaljevanje Hooverove "prosperitete".

Kdo naj volilcem te ugotovite? Casopisje in radio seveda!

Toda kdo kontrolira naš tisk in radio? Kak ducat oseb — monopol, ki je za kapitalizem pa tudi da Wallace in Normanu

Thomasu tu pa tam nekaj omemb v tisku in pa par ur časa na teden v radiu.

- Republikanska stranka je s pomočjo teh monopolov izrinila Henryja Wallacea čimbolj na notranje strani dnevnega tiska. In v velebitničkih revijah — z milijonsko cirkulacijo — pa je obiran, da se ga obrni kolikor mogoče za načneža, ki "služi" tuji sili.

Torej Sovjetski zvezni.

Cudno, da vse temu sovraštvo Wallace dobri na svoje shode več posetnikov kot pa jih moreta zborovat skupaj na svoje shode Truman in Dewey.

Na shode progresivne stranke moramo plačevati vstopnino. In vse temu se je udeležilo onega, ki se je vrnil pred par tedni v New York, okrog 50,000 ljudi. In kolektu je znašala približno toliko.

Unije v boju proti delavskim strankam in za stari red

Esekutiva AFL zbirala v svoj kampanjski sklad vsoto milijon dolarjev, da "porazi" nasprotinike. ("sovražnike") delavcev in izvili prijatelje delavcev na njihino mestu.

To politično faktiko uganja vseskozi od kar je pokojni Samuel Gompers oznanil načelo, "nagradi prijatelje, kaznjuj sovražnike!"

Prav te metode se sedaj poslužuje tudi večina ekssekutive CIO. Le nekatere manjše so se izrekle za progresivno stranko. In tu pa tam se dobi kak nižji odbornik tega ali onega uniskega krožka, ki se izjavlja za Normana Thomasa.

Toda magnati unij obeh zvez pa so za Trumana.

Eden izmed njih — Dean Aflange v New Yorku — "social demokrat", pa agitira za Deweyja. Je izvršni urednik v ekssekutivi liberalne stranke, v kateri je večina nekdanjih "starogardistov" socialistične stranke. Liberalna (?) stranka, ki jo sedaj vlada vodja unije ILGW, David Dubinsky, je za Trumana. Pred konvencijo demokratske stranke se je prizadevala Trumanova zavreči in ga nadomestiti na kandidatni listi z generalom Eisenhowrom.

Cudno, ko človek gleda, kako padajo količki po glavah stavkarjev, kako je marsikdo izmed njih ubit, na primer v stavki mesnih delavcev, ki je bila razbita pred nekaj meseci z oboroženo in sodno silo, a "vodenje delavstva" pa se vzlje temu drži s politiki, ki jim stavke razbijajo!

Ko je bil ustanovljen CIO, je izgledalo, da bo saj ta zveza unija začela tudi s samostojno politično akcijo. A dogodilo se je, da je sedaj prav tako reakcionarna kakor je William Green s svojo AFL.

John L. Lewis je bil včasih takoj pošten, da je šel v borbo za republikansko stranko in enkrat za Rooseveltovo odkrito in je tudi odkrito prisnal, da je v takih kampanjah potrošil po pol milijona dolarjev in več — in ves ta denar kajpada je bil vzet iz blagajne UMWA.

Sedaj pa mnoge unije prispevajo v kampanjih kandidatov starih dveh strank tako, da se v knjigah izdatke v ta namen druži zapisuje.

Tragedija je, da mora delavstvo plačati direktno in individualno ne samo vso vsoto, ki bo potrošena iz skladov demokratske in republikanske stranke temveč tudi vse tiste težke tisocene, ki bodo izdani v imenu političnih odborov AFL in CIO, ter bratovščin zelenčičarjev istotako v prid kampanje demokratske ter republikanske stranke, oziroma njunih kandidatov.

Resnica je le redkokdaj čista in nikdar preprosta. — Oscar Wilde.

KOMENTARJI

Zbirka in presoja urednik

Governer Dewey je obljubil depucatija newyorskih Italijanov ne samo bivše italijanske kolonije temveč tudi Trst. Dal bi jih najbrž v naprej tudi vso ostalo julijsko krajino, kolikor je sedaj pod Jugoslavijo in morda bi jih za namecek dal i vso Jugoslavijo, ako si bi jo mogla podvrediti. Vzrok: Državljanov italijanskega porekla je samo v New Yorku nad milijon, in nad pol milijona v Illinoisu, veliko v Penni itd. Jugoslovjan v Penni je malo, in končno, ako daje obljube na tuje stroške te nič ne stane. A poštena takšna politika ni v primeru governeda Deweyja, ki želi postati prihodnjih predsednik Združenih držav — je s tem le znova dokazal, da ni drugega kot navaden povprečen "političen".

Tudi Etiopia se zanima za vprašanje, kdo bo v bodoči govoritve italijanskih kolonij. Sedaj ima poverjeništvu nad njimi Anglia — a mirovna pogodba z Italijo-določa, da se mora končovalno lastništvo nad temi od Italije prioprimi delzelnimi odločiti po enem letu od podpisane mirovne pogodbe, ki je bila narekovana vladu v Rimi in je podpisala Sovjetna unija, da naj se bi te kolonije vrnilo Italiji. Nedavno pa je na sedanjih konferenca v Parizu izjavila, da naj bi prišle pod upravo posebne komisije Združenih narodov. Angleška in ameriška vlada sta proti — enostavno iz razloga, ker nočeta, da

Jugoslavija se je končno sposažumela plačati na račun ameriških terjatev sedemnajst milijonov dolarjev. Tako je bilo poročano iz Washingtona pred par tedni. Torej bo veliko zlate, ki ga je Jugoslavija tik pred vojno poslala v ameriško varstvo, ostalo tukaj. Razstavno iz razloga, ker nočeta, da

(Konec na 4. strani)

Nekaj o naših stvareh

V prejšnjih dveh številkah je imel značilna poročila Anton Shular iz Kansasa. On je fin opazovalec, ker razume ljudi, njihove težave in ker je bil skozi vse življenje delovan v naporih za izboljšanje življenskih razmer malemu človeku.

Anton Shular pravi, da se naše vrste posebno v njegovi državi nagloma redčijo — vsled izumiranja seveda. In kadar take stvari on opisuje — jih je vredno čitati in tudi misliti o njih. Kajti on ne piše le o izumiranju temveč že s posebnim poudarkom, kako se prenavljajo naša društva in naše jednote: nekoč slovenske — sedaj so Slovenci, starci in izgarani, na piknikih zgolj v senci in mladina pa pleše in vriska. Govori angleško in ni ji mar, kakega pokolenja so njeni starši.

To ni nič napačnega; a napačno je, ker je brez "ideologije", razen take, ki ji škoduje.

Iz Los Angelesa nam poroča Frank Novak o nezgodah našega pionirja Blaža Mezorja. Izrekamo mu na izgubi hčere in zeta sožalje in pa željo, da bi on kmalu popolnoma ozdravil.

Katka Hrvatin je v tej številki skončala svoj spis. Hvala ji za trud, ker kar je napisala, je vse zanimivo in prikupno citateljem.

"Big" Toni Tomšič je na nas lahko spet izredno hud. Napisal je sijajan dopis, pa se nam je nekam začel. Kriti on je največ sedanjih težavnih položaj. Nimam denarja, da bi imeli v uradu dovolj ljudi in največ je v njemu urednik in pa tisti, ki čistijo, ali pa obdr

PRIPOVEDNI DEL

VLADIMIR NAZOR:

NOVELE

Alba

(Nadaljevanje.)

— Ha, zdaj mi pa povejte, kdo je tole spesnil? Kdo je nekoč taval okrog v aprilskem dežu, da bi poslušal to pošumevanje, šelestenje in brnenje? Zakaj je tale smel, jaz pa ne smem? Pa sem storila vse kakor on: stolila sem na kamen in stala... takole!

Alba se je zravnala, dlani je obrnila proti nebu, dvignila glavo in zamizala. Sepetal je: Zaprtih vek na skali stojim in mleko sesam iz oblike — skozi kožo se vame pretaka. Zdi se, da z novo dušo živim: poraja se v meni zdaj taka, da vsa po sviki in trave dehtim.

— Ali ni bilo čudovito? — naju je potem vprašala. — Zdaj bom pa ubogala, mamica.

In odhitela je iz sobe klicaje: — Jaga, Jagica, daj mi suho kiklico!

Ko so prve vrtnice cvetete, je dovolila mati, da vzamem Albo s seboj na kratke izlet.

Tja sem šel z njo, kamor je nekoč mene in pometaca Jožino peljal mali Stefk z Medvedčaka: na okrogli hrib, ki pod Slemenom zapira Ksavversko kotlino in od dela gleda na dolge drevoredne široke mestne ulice.

Stopala sva po kolovoznih poteh, čez senožeti in skozi gozdčke proti vrhu pod vedno topeljšim soncem. Grmovje in drevje je že otreslo cvetje s sebe, trave so pa še cvetete, zlasti regrat in detela. Vetrč je raznjasal pelod dozorelih prašnikov. Vsa pokrajina se je bila polnačega dehtenja, od povsod so se oglašale žuželke in pele ptice.

Nisem pričakoval, da se bo Alba držala tako mirno, skoraj okorno, kamor da jo veže neka sladka utrujenost; bila je bolj omamljena kakor pa svojeglava. Dovalila je, da sem jo vodil kakor otroka, ko sva pa na vrhu sedla in sem jji razkazoval gričke in klance, dvorce in poletna bivališča naokrog, zvonike in stolpe v mestu, me je komaj poslušala, oči je imela na pol zaprtih in nosnice so ji lahno po-drhtavale.

— Čigava je pa tale stara hiša spodaj pod nama? — me je na lepem vprašala.

— Ne vem več, čigava je, toda znana se mi zdi in nečesa žalostnega me spominja. "Babiči-hišo" jo imenujem.

— Zakaj "žalostnega"? Kakšna babica?

In začel sem ji pričevodovati o napol priznjeni starki, ki je v tej hiši prebivala in umrla, o malem Stefku, ki ga je uničila zima, o pometcu Jožini, ki je končal na slami v hlevu svojega nečaka.

jala Alba.

— Ha, ha! Tako mlada, pa že članica dobredelnega društva. Bog plačaj! Pojdite in pozdravite babico, toda denarja ji nikar ne dajate. Raje ga dajte meni. Jaz imam blagajno.

Odšla sva.

— Mislite res, gospodična?

— Zakaj ne bi šla? Turk ni tak, kakršen je bil oni dobrni Jožina. Mogoče bova pri njem našla novega malega Stefeka. Tudi moj pokojni oče me je večkrat peljal v take hiše, včasih tudi v oddaljene vasi. Pohitiva!

Nisva dolgo iskala; našla sva umazano dvorišče in stopila v neko prikletno sobo. Hudo ubožnost je vse, a ne nečisto; skrbnost ženske roke je opazna. V duščem prostoru, pod okencem, zible dekletce otročička, dete pa kar naprej veka; dere se, rdečica mu zaliva obrazek, z ročicami otepa.

— Vidite, vsi so umrli, — mi je reklo dekle. Celo dvorec.

— Ne, — sem ji odgovoril. — Gotovo je v Zagrebu še mnogo malih Stefekov in starih Jožin.

— Poščiva jih! Poglejva si jih! — je vzkliknila.

— Toda... gospodična.

— Kaj: toda! Medvedčak je tu spodaj, blizu. Človek, morda zopet kak starček, pometa tudi sedaj ulice. Pojdova... prosim vas.

Tudi tokrat sem jo ubogal; nisem se mogel upreti zvoku njenega glasu, prošnji njenih oči. Sla sva do cestne železnice in kmalu sva se znašla na ulici. Hotela sva nazaj, na rjen dom, pa sva pred nekim vinočetom opazila pometečev vožiček in metlo.

Vstopila sva.

Pri umazanih mizicah je sedel moški srednjih let, jedel kos kruha in pil žganje, med smerhom in mahaje z rokami se je pogovarjal s prodajalko.

— Dober dan! Kar noter! — se on prvi oglasi. — Če se vama ne zdi za malo, bo tudi za vaj prostora.

— Ali ste vi pometeč te ulice?

— Sem. Sluga pokoren! Gospod, Za Turka me kličejo, čeprav nisem Turek. Ha! Ha! Vražji ljudje. Vzdevek ti našijejo, potem ga pa nosi.

— Ali ste poznali pometaca Jožino?

— Jožino? Nak. Kako naj bi poznal vse svoje zagrebske tovariši? Ko bi bili organizirani, ko bi se shajali ter imeli zborovanja in seje... oh, potem da. V tem primeru bi postal morda celo predsednik. In šele takrat.

— Molci, pijane! — ga je prekinila prodajalka. — Ne brbljavljaj in pusti, da te gospoda vpraša.

— Tako je, prav praviš. Gospod, jaz nisem Jožina. Pometac Turk sem. Sluga pokoren!

Hotel'sem oditi, pa se je oglasila Alba. Vprašala ga je, ali ima ženo in otroke in kje stanuje. Zopet se je začel napol pijani šaliti; dejal je, da ima babico, otročička in majhnega Turčica v povedal je, na katerem dvorišču v sosednji Zvezdi stanuje.

— Obiskala ga bova, — je de-

jala Alba.

— Ha, ha! Tako mlada, pa že

članica dobredelnega društva.

Bog plačaj! Pojdite in pozdravite babico, toda denarja ji nikar ne dajate. Raje ga dajte meni. Jaz imam blagajno.

Odšla sva.

— Mislite res, gospodična?

— Zakaj ne bi šla? Turk ni tak,

kakršen je bil oni dobrni Jožina.

Mogoče bova pri njem našla

novega malega Stefeka. Tudi

moj pokojni oče me je večkrat

peljal v take hiše, včasih tudi

v oddaljene vasi. Pohitiva!

Nisva dolgo iskala; našla sva

umazano dvorišče in stopila

v neko prikletno sobo. Hudo

ubožnost je vse, a ne nečisto;

skrbnost ženske roke je opazna.

V duščem prostoru, pod okencem,

zible dekletce otročička, dete

pa kar naprej veka; dere se,

rdečica mu zaliva obrazek, z

ročicami otepa.

Nisva dolgo iskala; našla sva

umazano dvorišče in stopila

v neko prikletno sobo. Hudo

ubožnost je vse, a ne nečisto;

skrbnost ženske roke je opazna.

V duščem prostoru, pod okencem,

zible dekletce otročička, dete

pa kar naprej veka; dere se,

rdečica mu zaliva obrazek, z

ročicami otepa.

Nisva dolgo iskala; našla sva

umazano dvorišče in stopila

v neko prikletno sobo. Hudo

ubožnost je vse, a ne nečisto;

skrbnost ženske roke je opazna.

V duščem prostoru, pod okencem,

zible dekletce otročička, dete

pa kar naprej veka; dere se,

rdečica mu zaliva obrazek, z

ročicami otepa.

Nisva dolgo iskala; našla sva

umazano dvorišče in stopila

v neko prikletno sobo. Hudo

ubožnost je vse, a ne nečisto;

skrbnost ženske roke je opazna.

V duščem prostoru, pod okencem,

zible dekletce otročička, dete

pa kar naprej veka; dere se,

rdečica mu zaliva obrazek, z

ročicami otepa.

Nisva dolgo iskala; našla sva

umazano dvorišče in stopila

v neko prikletno sobo. Hudo

ubožnost je vse, a ne nečisto;

skrbnost ženske roke je opazna.

V duščem prostoru, pod okencem,

zible dekletce otročička, dete

pa kar naprej veka; dere se,

rdečica mu zaliva obrazek, z

ročicami otepa.

Nisva dolgo iskala; našla sva

umazano dvorišče in stopila

v neko prikletno sobo. Hudo

ubožnost je vse, a ne nečisto;

skrbnost ženske roke je opazna.

V duščem prostoru, pod okencem,

zible dekletce otročička, dete

pa kar naprej veka; dere se,

rdečica mu zaliva obrazek, z

ročicami otepa.

Nisva dolgo iskala; našla sva

umazano dvorišče in stopila

v neko prikletno sobo. Hudo

ubožnost je vse, a ne nečisto;

skrbnost ženske roke je opazna.

V duščem prostoru, pod okencem,

zible dekletce otročička, dete

pa kar naprej veka; dere se,

rdečica mu zaliva obrazek, z

ročicami otepa.

Nisva dolgo iskala; našla sva

umazano dvorišče in stopila

v neko prikletno sobo. Hudo

ubožnost je vse, a ne nečisto;

skrbnost ženske roke je opazna.

V duščem prostoru, pod okencem,

zible dekletce otročička, dete

pa kar naprej veka; dere se,

rdečica mu zaliva obrazek, z

ročicami otepa.

Nisva dolgo iskala; našla sva

umazano dvorišče in stopila

v neko prikletno sobo. Hudo

★ ★ KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE ★ ★

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

deljeno bo med one postavne tirjavee, ki so dokazali, da jim je jugoslovanska vlada zaplenila njihove investicije v rudnikih, ali jim vzela zemljo ali kar že. Med njimi so tudi taki Američani, ki so Nemci po rodu — in so pobegnili iz svoje rodne dežele pod ameriško varstvo ter tu postali ameriški državljan — nekateri izmed njih še letos.

"Mrzla vojna", ki je nastala v kominformu radi Tita, je ustvarila več napetosti kot pa se je domnevalo v začetku. Kajti Tito ni hitel z izpovedjo, kot je običaj v komunističnem svetu temveč že zavrgel vse obdolžitve proti njemu za "klevete" (obrekovanje) in za krivične. Tako je nastal spor tudi med jugoslovenskimi študenti v Pragi. Eni so "potenčni" s kominformom, drugi so za Tita tudi sedaj. Pa so med temi fanti in dekleti nastali pretepi in vroče polemike. AP poroča iz Prage, da je češka vlada, ki ji načeljujejo komunisti, ukazala aretrirati vse tiste jugoslovenske študente, ki so s Titom in propagirajo ranjer ter s tem "rušijo red in mir" v čeških solah. Čudno je, da se prizadeti vladujoči krogi v sovjetskem bloku ne morejo pobroti s Titom! Saj so ga slavili dan in noč v tisku, v radiu, v parada in kjer so se mogli. In Tito ni sam. Z njim je vsa vlada in vesti iz Beograda ter iz drugih krajev Jugoslavije trdijo, da je opozicija proti njemu neznatna. Ako bo torej strmoglavljen, se bo to dogodilo vsled pritisakov kominforma od zunaj. A poznavalec razmer v Jugoslaviji pravijo, da kominform také nakane in želje ne bodo izpolnjene. Razen morda, ako se bi dogodili na Titu in na druge njegove ljudi posrečeni atentati. A može se dobro zastrašeni. Na ljudstvo pa ta nova "živčna" vojna, ki jo vodi kominform, naravno tako slabu vpliva.

Ameriška legija slovi vsled svoje reakcionarnosti, udinjanja kapitalizmu in največ pa vsled "veseljačenja" ob prilikih svojih konvencij. Nedavno je imel v Chicagu konvencijo Illinoiski oddelek Ameriške legije. Bila je spremljana z vse sorte vandalstvom — ki so ga uganjali ne samo mladi člani iz druge sestavne vojne temveč tudi "stari osli", ki so veterani iz prve sestavne vojne. V hotelu Morrison so napravili na opremi \$5,000 škode. Posebno so nadlegovali dekleta in mlade žene. Metali so nanje vodo v papirnatih vrečah in v par slučajih tudi goreči papir skozi odprtine nad vratmi v sobe, kjer so spale. V omenjenem hotelu so pobili vsa zrcala. Metali so kozarce vanje. Eden hotelskih ravnateljev je dejal: "Kaj takega še nisem videl!" Vodstvo Ameriške legije pa se izgovarja, da so ta "zlikovstva"

... na primer nahi reporter je dognati odstotek ameriških Slovencev, ki simpatizirajo s Titovim rezilom. Površina preiskava odri-

uganjali mladi "hoodlumi" pod masko, da so člani Ameriške legije. Toda upravni hotelov ter policijsko dobro vede, da tak izgovor ne drži, kajti se vsaka konvencija Ameriške legije je — "neuradno" seveda, uganjala nasilnost in prismodarje. Mar je to njen toliko opevani evangeli amerikanizma?

Rev. Kazimir Zakrajsk je 5. sept. praznovo 50-letnico maščtvja. Slavnost se je vršila v Lemontu. Imeli so procesijo k votlini Lurške Matere božje in govoril je tudi škof Gregorij Rožman. Umevno, da je slavnjena počastil izbranimi besedami. In Kazimir je odgovarjal — pikro na naslov onih, ki pri sv. Stefanu niso bili z njim nič zadovoljni — a drugače pa je bilo vse med in mleko, kot je običaj na takih slovesnostih.

Razlika pa je vendarila bila, dasi jo ni na tej svečanosti v počast Zakrajsku nihče opazil. V dva begunska duhovnika so bile uprte oči vseh vernikov. Niso pa niti malo pomisili, da Rev. Zakrajsk pobegnil pred okupatorji (Nemci in Italijani), škof Rožman pa še ko so bili okupatorji premagani. In meni baš radi tegi je bil Rev. Zakrajsk prvi tajnik SANSA. Sedaj nihče izmed cerkvenih veljakov ne govori spoštivo o tej organizaciji in poudarjivo, kako prav je bilo, ker so jo katoličani "zapustili". Res — veliko stvari se je dogodilo in spremenilo od časa, ko je lemontski zlatomašnik posegel v politično arenou slovenske javnosti. Toda ali se je res kaj spremenilo? Ne izgleda, razen da je prenehel "Ameriški Slovenc", toda ga je v veliko večjim klerikalnim ognjem nasledila "Ameriška domovina". In sedanji glavarji klerikalizma med ameriškimi slovenskimi katoličani so ubežniki — tisti, ki so prišli sem šele po vojni in po prevratu v Jugoslaviji. In še več jih pride.

Ivan Jontez piše v "Ameriški domovini" o napačni domnevni, da je večina simpatičarjev Stalino pete kolone v tej deželi tujerodcev. Baje jih bi bilo na podlagi kričacev, ki to "dejstvo" odkriva — 75 odstotkov Ivan upozavlja, da to ni res, kajti ne seje društev prihaja le neznanen odstotek članstva in ti, ki so navzoči, kajpada sklepajo v imenu vsega članstva. Toda to pravilo velja, tudi za unije, za katoliška društva in splošno vse organizacije, všeči Ameriško legijo. Seje nekaterih so sicer "zelo dobro obiskane", toda ne radi kakih razprav ampak ker je udeležencem obljubljena "fina potrežba". In "vse je zastonj". I. Jontez razlagata med drugim:

... na primer nahi reporter je dognati odstotek ameriških Slovencev, ki simpatizirajo s Titovim rezilom. Površina preiskava odri-

je, da večina slovensko-ameriških časopisov, med njimi glasila vplivnih podpornih organizacij bolj ali manj odkrito podpirajo in zagovarjajo Titov komunistični režim in komunistični način reševanja gospodarskih in družbenih problemov; in da te organizacije predstavljajo približno 70 odstotkov slovenskega življa v Ameriki. Zaključek, ki ga bo napravil na podlagi tega odkritja, je seveda jasen: Ker ti časopisi in organizacije predstavljajo 70 odstotkov ameriških Slovencev, to logično pomeni, da načinno toliko odkritov ameriških Slovencev gori tujbeni do komunizma in komunističnega načina življenja in da komaj takoj, da jih Stalin poklicne na boj proti vladu in ustavnemu deželu, v kateri so bili naši udobni domi in udobno eksistencijo. To naravno predstavlja ameriške Slovence ameriški javnosti kot skupino nevhodnih zapotnikov, kateri bi bilo treba iztrebiti v interesu splošne varnosti.

Ameriška javnost seveda ne ve, da stevilke in zaključki teh reporterjev netočni, ker prezre enega izmed najvažnejših faktorjev, nameč dejstvo, da ni stevilo aktivnega članstva naših podpornih organizacij niti v bolj razgibanem preteklosti nikdar doseglo deset odstotkov celotnega članstva, dočim dandanes pri neštetih društvin ne doseže povprečno niti pet odstotkov.

Vsaka vlada dobro ve odstotek aktivnega članstva, zato ne sodi vseh ljudi po sklepih in rezolucijah kake organizacije temveč kdo je krog, ki jo vodi in in kako da je prišel na površje. Ali Ivan Jontez verjame, da imajo pri Ameriški legiji člani besedo — namreč večina članov? Ne, ampak peščica bizniških ljudi jo vodi trustom v kacist pod masko patriotizma in amerikanizma. In končno — saj tudi Ivan ni slovel za kdo ve kako aktivnega v društvenem življenju — le pisal je. In pisal je nekoč tudi o križah in o mukah brezdomcev, ki so stradali in prebevali. A na svetu so ljudje in ljudje in ljudje čestokrat kakor vreme. Danes so za Krista, jutri ga križajo. Danes tulijo "duče, duče", jutri pa ga ubijajo in načne obesijo za pete z njegovim ljudjico vred. Danes so za F. D. Rooseveltta in zoper ekonomske rojaliste, po katerih je "mlati", danes pa za Trumana, ki je svojo administracijo "nabasal" z ekonomskimi rojalisti in militaristi.

Dr. Miha Krek se tudi pritožuje — namreč nad brezbržnostjo med katoliškimi Slovenci v Ameriki. On je voditelj — ali saj eden voditeljev — "Lige slovenskih katoliških Amerikanov", ki si je dala nalogo pridomiti naselitev v Zed. državi in razseljencem slovenske narodnosti, ki tabore na Koroškem, v Italiji ali kjer že, ker si ne upajajo ali pa nočajo nazaj v svoj rojstni kraj. Ta liga ima že pet tisoč prijav od razseljencev, ki bi radi v Ameriko. Toda predno more liga zanje kaj storiti, mora dobiti zagotovilo, da bo nekdo skrbel zanje — jim dal stan in delo. Toda samo 244 ameriških slovenskih katoliških Slovencev se je priglasilo, da so pripravljeni vzeti ubežnike pod streho in jim preskrbeti zasluzek, ako so sposobni za delo.

Slovenskih farmarjev je prevej v tej deželi. Veliko je verih in so redni podporniki katoliške cerkve. Toda Liga slovenskih katoliških Amerikanov se pritožuje v naglašenem članku, da na poziv, naj javijo, aki bi hoteli sprejeti kaj ubežnih rojakov iz avstrijskih in drugih kampov na svoje kmetije — ni odmeva! Ameriške oblasti namreč dobro izpršajo, kaj si, čemu želiš v Ameriko in kakšnih del si zmožen. Fantje in dekleta s kmetov seveda ne znajo drugega kot to kar so delali doma, in zato bi te ljudi lahko dobili sem slovenski farmarji, pogojno, aki tudi jamčijo za njihovo preživljaj. A iz klica v "A. D." izgleda, da za delavce niso v stiski in da jih ne mikajo "nakopati" na farme rojake, o katerih bi potem ne vedeli, kako se jih izneniti, aki jim ne bi bili po godu.

Profesor dr. Kenneth E. Appel, ki poučuje v University of Pennsylvania, predlaga, da bi moraliti vsi diplomati na preiskušnjo, v kateri bi znanstveno izkazali, ali so za resnico ali da le spletkarji. Ta profesor, ki je psihijater, domneva, da bi na ta način izločili iz diplomacije diplome provokatorje in jih nadomestili z diplomatsi-človekoljubi. Zdi se, da bi bilo dobro kakemu psihiatru pogledati temu profesoru in glavno. Mar se zdaj ne pozna svojstev diplomatov? Diplomat mora delati vse obratno. Resnica mu ne sme biti mar. Ljudski interesi mu morajo biti deveta brig. Svoboda in takreč so le fraza, ki se jih uporablja v propagandi. Sploh, čemu pa naj bo kdo diplomat, aki bi kak psihiaterski stroj več veden in bil bolj návihian kakor on!

urednike in pitajo tovarisce z vlačugo!

"Po njihovih dejanjih jih bo ste spoznali."

S posebnim ponosom in zadovoljstvom more gledati "Ill Lavoratore" na te svoje pristaše, ki takov verno uresničuje z brancami, klofutami, žalitvami in s posvajanjem njegovo novo politično linijo, ki naj bi poglobila slovensko-italijansko bratstvo in okreplila protiimperialistično fronto na tržaških tleh!

"S'ciavi", "Ande a Lubiana", brice, klofute, sramotne, posvajanje in podobno: na ta način se danes javlja konkretna protiimperialistična borba pri nas;

predvčerajšnjim na zasedanju Glavnega sveta SIAU in na taboru v Padričah; včeraj na našem uredništvu, in tako dalje."

Iz tega naši čitatelji v Ameriki lahko uvidijo, da spor v kominformu ni bil zgolj družinska zadeva slovenskih narodov v sovjetskem bloku, kajti v ta tepež se so z vso močjo uveli italijanski, madžarski, avstrijski, albanski in romunski komunisti. In to proti Titu, ki so ga 24 ur pred objavljenjem kominforme ve izjave slavili za največjega misleca, za junaka in za najboljšega arhitekta v gradnji socializma v Jugoslaviji. Pač — čuden svet!

Obnovljene aktivnosti Ku Klux Klan

Common Council.

Nedavna demonstracija Vitezov Kuluksklana, tajnega društva povezanega z gibanjem 'beli nadvlade' in z drugimi oblikami plamenec v verske nepristnosti, je bila prirejena 23. julija 1948 na Stone Mountain v Georgiji. Začetek je bil velik križ, plamenec znak organizacije, sprejeti so bili novi člani, klanovski "veliki glavar" se je širokoustil, da ima gibanje nove organizacije postojanje v dvajsetih državah in napravil je obljubo, "da bo tekla kri po ulicah", aki bo uveden program predsednika za ojačanje civilnih pravic.

Zgodovina Klanu, ki se je najprej pojavit na jugu po civilni vojni, je zanimala. Cetudi je bila narodna organizacija večkrat zatrta, je Klan še vedno obstojeval po raznih državah skrivajoč se za raznimi državnimi "zveznimi" in "frontnimi" organizacijami.

"Ni ameriško uvažati iz najslabših predelij Evrope tujerodce, da jemljejo za pol plače mesta Američanov. V veliki meri lahko temu dejstvu pripisujemo nadloga stavk." Tako je Klan skusal zvrnit krvido in težave spremi-njajočega se industrijskega sistema na naseljence.

V istem pamfletu je bilo izjavljeno stališče Klanu z ozirom na rimokatoliško vero ozirno cerkev. Katoliška cerkev, je bilo naglašeno, ima najslabši rekord od vseh institucij "radi svojih vojn in moritet ... nemoralnosti in izdajstva, ki ga je vršila v imenu vere in potom onih, ki so držili, da so edinopravni na mestnicu so odmre onih, ki so jih sledile bivše legije črnih in rjavih srajce v Italiji in Nemčiji.

Nemogoče je oceniti sedanjo moč Klanu po izjavi njegovega glavarja. Res pa je, da je bil nedavni sestanek organizacije na Stone Mountain največji v zadnjih dvajsetih letih, to morda radi jakega odpora proti predsedniku Trumanu in njegovemu predlogu ojačanja v obrani civilnih pravic. Dodatno na jugu je bila organizirana še ena skupina, ki je celo bolj odprtva v svojem sovraštu in mržnjam kot "uradni" Klan. To novo gibanje je v Georgiji in Alabami. Klanovci predstavljajo obupno prizadevanje ohrane ginečega sistema. Toda ne potom glumačenja masiranih moških, katerih obradi in smernice so odmre onih, ki so jih sledile bivše legije črnih in rjavih srajce v Italiji in Nemčiji.

Leta 1930 je bilo čisto nekaj naravnega, da je Klan sodeloval z nacijskim Bundom in drugimi organizacijami stremiči za tem, da zrušijo ameriško edinstvo s ščuvanjem ene skupine proti drugi.

Zloglasni prireditev je bil sestanek v Camp Nordland in New Jersey, prirejen pod skupnim pokroviteljstvom Bundovcev in Klanovcev. Mnogi "prijetljivi" Klanovci so bili kasneje sojeni obsojeni radi zarotništva.

Ku Kluksklan je vedno prilagodil svoje mržnje času in potrebi primerno. Nič ni torej presestljivo, če je posvetil precej svoje sodobne aktivnosti napadanju delavskih unij, katere skušajo zdržati belopoltne in zamorske delavce na jugu, da bi se skupno borili za boljši življenski standard.

Danes je celo na jugu KKK smatran za grožnjo, proti kateri je treba boriti z vsemi razpoložljivimi legalnimi sredstvi od strani zakone spoštujočih državljanov. V Miami v Floridi je kongregacija (cerkvena občina) odslovila svojega duhovnika, ker je dovolil okutanim Klanovcem, da so se udeležili službe božje. Država Virginija je odvzela klanovcem poslovničo, ker niso plačali registracijske prisobine. Poslanska zbornica v Illinois je pred nedavnim glasovala za predlog, ki določa preiskavo Klanu. V smislu in v skladu z določbami civilnih pravic države New York in New Jersey, so bile klanovske skupine razpuščene tudi v teh dveh državah. V Atlanti v Georgiji, ki je trdnjava Klanu, je bil neki Klanovec pred kratkim obsojen na težko kazen, ker je prepel na brutalen način dva vojna veterana. Stirje okraji v Georgiji so Klan docela odpravili, ker zahtevajo, da mora imeti organizacija dovoljenje za demonstracije. Klan si ne upravšati za tako dovoljenje.

Klan je večkrat aktivno posestvovan.

gel v politiko. Pred kratkim je skušal oplašiti črnce, da ne bi glasovali v "belih primarnih volitvah". Pred volitvami je prirejal svoje parade. V Wrightsville v Georgiji je bila njihova moč tako velika, da so v resnici uspeli in preprečili črnem glasovanju, ker je niso upali blizu volilnih koč v prostorov. Toda pri tem počenjanju se je zbudilo tudi ljudstvo, tisk in vladne agencije, kar je pomenilo konec nadaljnje demonstracije te vrste, ki so bile že v načrtu. Na nedavni konveniciji južne stranke državnih pravic v Birminghamu, je J. B. Stoner, načelnik Klanu v državi Tennessee propagiral, da se k ustavi Zed. držav doda amemdment po katerem bi bilo nelegalno in kaznivo s smrtno biti žid v Zed. državah.

Proti Klanu ne delujejo na jugu le posamezniki, pač pa tudi mnoge organizirane skupine. Med temi je mnogo liberalcev, ki verjamejo v enakopravne pravice. Drugi vidijo, da Klanovski terorizem daje največ in najboljše argumente kritikom juga. Ti slednji so povečani za obrano bele nadvlade na jugu, da ne potom glumačenja masiranih moških, katerih obradi in smernice so odmre onih, ki so jih sledile bivše legije črnih in rjavih srajce v Italiji in Nemčiji.

Nemogoče je oceniti sedanjo moč Klanu po izjavi njegovega glavarja. Res pa je, da je bil nedavni sestanek organizacije na Stone Mountain največji v zadnjih dvajsetih letih, to morda radi jakega odpora proti predsedniku Trumanu in njegovemu predlogu ojačanja v obrani civilnih pravic. Dodatno na jugu je bila organizirana še ena skupina, ki je celo bolj odprtva v svojem sovraštu in mržnjam kot "uradni" Klan. To novo gibanje je v Georgiji in Alabami. Klanovci predstavljajo obupno prizadevanje ohrane ginečega sistema. Toda ne potom glumačenja masiranih moških, katerih obradi in smernice so odmre onih, ki so jih sledile bivše legije črnih in rjavih srajce v Italiji in Nemčiji.

Organizacije v Chicagu in okoli, ki žele imeti svoje priredbe označene v tem seznamu, naj nam sporoč podatke, enako tudi pravke v slučaju pomet.

Slavja št. 1 SNPJ — slavnost 45-

Iz SANsovega urada

3424 W. 26th St., Chicago 23, Ill.

Račun za maj in junij 1948

Bilanca 30. aprila 1948 \$2,629.87

DODOKI je upravni sklad SANSA:

Podruž. št. in kraj

1. Detroit, Michigan

6. Ely, Minnesota

8. West Newton, Pennsylvania

11. Ambridge, Pennsylvania

12. West Aliquippa, Pennsylvania

17. Uniontown, Pennsylvania

23. St. Louis, Missouri

24. Virden, Illinois

27. Arcadia, Kansas

38. Acmeonia, Pennsylvania

39. Cleveland, Ohio

45. Sheboygan, Wisconsin

48. Cleveland, Ohio

49. La Salle, Illinois

54. Chicago, Illinois

56. Milwaukee, Wisconsin

63. Brooklyn, N. Y.

75. Herminie, Pennsylvania

86. Elizabeth, New Jersey

87. Brooklyn, New York

91. Chisholm, Minnesota

96. Auburn, Illinois

103. Witt, Illinois

108. Detroit, Michigan

Centralni odbor podružnic SANSA, Chicago, Ill.

Federacija društev SNPZ za Westmoreland-okraj, Penna.

Društvo št. 48 SNPJ, Girard, Ohio

Društvo št. 14, 119, Waukegan, Ill. (Filmi)

Društvo št. 205 SNPJ, Duluth, Minn. (Filmi)

Klub št. 228 JSZ, Star City, W. Va.

Ivan Boštjančič, daroval dnevnice, Cleveland, Ohio

Anton Svec, daroval dnevnice, Cleveland, Ohio

John Bele, mesto venci za pok. sestro Mary Novak,

Uniontown, Penna.

Anton Debevc, Sheboygan, Wisconsin

Martin Lench, Hillsboro, Illinois

Manjši prispevki

Za knjige

Za posamezne številke revije Tovaris

Razno

\$2,629.87

22.35
2.00
15.05
17.00
59.25
18.00
100.00
10.51
18.00
100.00
500.00
4.50
625.00
56.00
32.85
60.00
4.00
12.10
5.00
30.00
52.00
13.00
20.50
28.00
100.00
21.75
32.50
80.00
25.00
12.00
20.00
20.00
10.00
109.25
1.25
.47

Objava takšnih in podobnih po-ročil kaže, da naši breznačni kritiki skušajo, ko je propadel poizkus, da bi z najrazličnejšimi neresicami razbil enotnost naše Partije, zdaj z novimi obrekovani upravičiti ta svoj neuspeh. (Hrur, protesti in ogorčenje. Vsi delegati so vstali, plo-skali in skandirali: "Tito, Tito!" in "Heroj Tito!")

V Jugoslaviji odgovarjajo in vprašujejo romunske, bolgarske, albanske in madžarske komuniste, kje so bili med vojno, to so se jugoslovanski komunisti in njihovi tovarši borili proti okupatorjem z orožjem v oklep!

O tem sporu je na minulem zboru jugoslovanske kom.stranke poročal Tito več ur. In eden govornik je citiral moskovski radio, ki je napadel vodstvo JKS z raznimi očitki. Ta prizor na zboru opisuje tržaški "P. D." jedede:

Po odmoru je predseduječi Blagoje Neškovič sporočil kongresu:

"V imenu predsedstva kon-gresa moram sporočiti naslednje: radio Moskva je v svoji ju-trinji oddaji dne 25. julija poročal, da je "Pravda" objavila po-ročilo svojega beograjskega po-dpisnika, v katerem je med dru-gim rečeno:

1. da se je kongres KPJ pri-pravljal in da ga vodijo pod te-rovjem vodilne skupine JKP (v dvorani je nastalo mrmarjanje in zgražanje);

2. da so bile v zvezi s tem številne aretacije zlasti v Makedoniji in Srbiji vseh tistih, ki so nastopili v obrambo revolucionarnih marksistično-leninističnih načel proti nacionalizmu vodilne skupine (v dvorani so se slišali med delegati ogorčeni protesti);

3. da se voditelji sedanje JKP ne opirajo na preprivevalnost svojih argumentov, ampak na silo orožja in da ima "široka uporaba terističnih metod ju-goslovenskih voditeljev določen namen, zastrasiti partijsko možico in prisiliti delegate kongresa, da glasujejo za vse, kar jim bo diktatorsko vodstvo diktiralo.

V položaju, kakršen je bil moj, si od tisoč moških samo eden ne popravi kravate. Zakhj

Progoščam, da je ta predlog soglasno sprejet. (Viharno plo-skanje in odobravanje.)

Kominform je svoj bei proti Titu in proti KSJ poostri

Po smrti tajnika sovj. komuni-stične stranke Ždanova so mnogi mislili, da bo boj komin-forma proti Titu in vodstvu komunistične stranke Jugoslavije potrehal. Kajti bil je Ždanov, ki je na seji kominforma v Romu-niji predlagal odsodilno izjavo nad Titom, Kardeljanom in Ratko-vičem radi njihove "zgrešene taktike" in nacionalizma.

Toda listi kominforma nadajujoče s propagando proti Titu in vladu in pri tem jim načelje-je moskovska "Pravda", ki je glasilo ruské komunistične stranke.

V Jugoslaviji odgovarjajo in vprašujejo romunske, bolgarske, albanske in madžarske komuniste, kje so bili med vojno, to so se jugoslovanski komunisti in njihovi tovarši borili proti okupatorjem z orožjem v oklep!

O tem sporu je na minulem zboru jugoslovanske kom.stranke poročal Tito več ur. In eden govornik je citiral moskovski radio, ki je napadel vodstvo JKS z raznimi očitki. Ta prizor na zboru opisuje tržaški "P. D." jedede:

Po odmoru je predseduječi Blagoje Neškovič sporočil kongresu:

"V imenu predsedstva kon-gresa moram sporočiti naslednje: radio Moskva je v svoji ju-trinji oddaji dne 25. julija poročal, da je "Pravda" objavila po-ročilo svojega beograjskega po-dpisnika, v katerem je med dru-gim rečeno:

1. da se je kongres KPJ pri-pravljal in da ga vodijo pod te-rovjem vodilne skupine JKP (v dvorani je nastalo mrmarjanje in zgražanje);

2. da so bile v zvezi s tem številne aretacije zlasti v Makedoniji in Srbiji vseh tistih, ki so nastopili v obrambo revolucionarnih marksistično-leninističnih načel proti nacionalizmu vodilne skupine (v dvorani so se slišali med delegati ogorčeni protesti);

3. da se voditelji sedanje JKP ne opirajo na preprivevalnost svojih argumentov, ampak na silo orožja in da ima "široka uporaba terističnih metod ju-goslovenskih voditeljev določen namen, zastrasiti partijsko možico in prisiliti delegate kongresa, da glasujejo za vse, kar jim bo diktatorsko vodstvo diktiralo.

V položaju, kakršen je bil moj, si od tisoč moških samo eden ne popravi kravate. Zakhj

Progoščam, da je ta predlog soglasno sprejet. (Viharno plo-skanje in odobravanje.)

lo" (v dvorani viharno ogorčenje in protesti);

4. da ta sistem terorja in re-presalij, ki jih vršijo, kakor je rečeno v "Pravdi", Rankovićevi "jančari", kaže, da je vodilni vrh JKP stopil na pot uporabljanja fašističnih metod, podobno kakor Doriot in Mussolini (viharno ogorčenje in protesti). Takšni in podobni obrekovani je poln omenjeni dopis.

Objava takšnih in podobnih po-ročil kaže, da naši breznačni kritiki skušajo, ko je propadel poizkus, da bi z najrazličnejšimi neresicami razbil enotnost naše Partije, zdaj z novimi obrekovani upravičiti ta svoj neuspeh. (Hrur, protesti in ogorčenje. Vsi delegati so vstali, plo-skali in skandirali: "Tito, Tito!" in "Heroj Tito!")

Pri tem je ironično pogledala naokrog po čisto praznem loka-lu. Bila je namreč zgodnja po-poldanska ura. Vraje dekle! Ne vem, če me pošilja, kjer že ni sem bil, ali če me rada vidi, ali pa če me hoče zafrkovati. Ne boš me, draga! Znam se tudi u-makniti. Dobar strategični umik je dobilena bitka.

— Oprostite! Vidim da nisem dobrodošel, nočem nadlegovati.

— Ampak, Dodo! Ne spo-znam vas. Hočete se umakniti ravnino v trenutku, ko bi lahko slišali nekaj zanimivega. Da se razumeva, starci grešnik: Kaj ste se pričakovali, tega ne boste doži-veli: ampak vseeno se vam bo izplačalo.

— Polagam orožje. Nič več razumem. Vaš pogled je jelen, vaše besede so pa prijetne. In vidim, da me celo pozname.

— Moja jeza ne velja vam. Eno, tu, berite!

Porudila mi je časopis in po-kazala s prstom, kje naj čtam. Debela tiščana: "Trst mora biti italijanski New York 1. avgusta. Thomas Dewey, kandidat republikanske stranke za pred-sedniško mesto in sedanjem guverner države New York, je la-skavo poudarjal žrtve, ki jih je doprinesel italijanski narod v vojni, in zaključil, da mora biti Trst italijanski."

— In to vas jezi, gospodična? Ce me oko ne var, ste Italijan-ka. Take besede bi vas vendar morale veseliti.

— Sem Italijanka, toda pa-metna. Sramota je, kako se Trst izrablja kot volivna vaba. Sedaj naj bo dober celo za ameriške volitve! Gospodu Deweju je zna-no, da v New Yorku živi več nego milijon Italijanov. Njihovi glasovi so dragoceni. Italijane so izrabljali že pred 18. aprili. Tudi ko bodo volitve na Madagaskarju ali Kaledoniji ali v Afganistanu, bodo Italiji ob-ljubljili Trst. In najlepše je to, da nam Tržačanov sploh ne vprašajo, če nam je to prav. No, ali ni moja jeza upravičena?

— Upravičena že, ampak tu-di naenavada za žensko.

— Rekla sem vam, da sem pametna Italijanka.

— S hudočasnim nasmehom je dodala:

— In ker vem, da boste to napisali, vam v zahvalo razde-nem, kako boste uspeli, če vas še kdaj popadejo tiste grešne misli, ki ste jih imeli prej na-pram meni.

— Manjka mi vera. Pri vas sem temeljito pogorel.

— Jaz sem izjema. Druge pa imajo volivno pravico in s tem patriotske dolžnosti. Kar za-kličite: Viva Trieste italiana!

— Lisbon-Power Point: Jacob Bergant. Maple Heights: Frank Volkart. Worges: Joseph Jez.

— PENNSYLVANIA.

Aliquippa: Geo. Smrek.

Avea: Frank Bregar.

Carmichael: Anton Zupančič.

Crafton-Moon Run: Jennie Jerata.

Canonsburg-Strabane: Jacob Pav-čič.

Export: Jos. Britz.

Forest City: Anthony Drasler, Jr.

Frank: Luka Podbregar.

INDIANA.

Indianapolis: Mary Stroj.

KANSAS.

Arma: Anton Shular.

Arcadia: John Shular.

West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.

Detroit-Dearborn John Zornik, Joe Kortić.

MINNESOTA.

Buhi: Max Meris.

Chisholm: Frank Klen.

Duluth: John Kobi.

Ely: John Teran in Matt Praprotnik.

MISSOURI

St. Louis: John Spiller.

MONTANA.

Butte: Anton Zugel.

East Helena: Joseph Mihelic.

Red Lodge: K. Ernestiak.

NEW JERSEY.

Elizabeth: Amelia Oblik.

NEW MEXICO

Gallup: Mary in Jennie Marinsek.

NEW YORK

Gowanda: James Dekleva.

WYOMING.

Kemmerer in okolica: John H. Kr-znik.

Rock Springs: Frank Remita.

Vedeti, kako svetovati, je umetnost učenja. — Amiel.

lo" (viharno ogorčenje in protesti);

4. da ta sistem terorja in re-presalij, ki jih vršijo, kakor je rečeno v "Pravdi", Rankovićevi "jančari", kaže, da je vodilni vrh JKP stopil na pot uporabljanja fašističnih metod, podobno kakor Doriot in Mussolini (viharno ogorčenje in protesti). Takšni in podobni obrekovani je poln omenjeni dopis.

Objava takšnih in podobnih po-ročil kaže, da naši breznačni kritiki skušajo, ko je propadel poizkus, da bi z najrazličnejšimi neresicami razbil enotnost naše Partije, zdaj z novimi obrekovani upravičiti ta svoj neuspeh. (Hrur, protesti in ogorčenje. Vsi delegati so vstali, plo-skali in skandirali: "Tito, Tito!" in "Heroj Tito!")

Pri tem je ironično pogledala naokrog po čisto

Just Who Is Labor?

Some editorial writers who profess to believe that the Taft-Hartley Act is just simply wonderful have written a new theme song which they probably will sing from now until election day in November.

They haven't given it a title yet but it goes like this:

"Union leaders don't represent labor."

"The workers—the good, honest-to-God American workers, that is—thinks T-H is a fine law, but the union bosses oppose it because it threatens their stranglehold on the country."

Now, really, doesn't that raise an interesting point? Who—or what—is labor, and who can speak for labor?

Somehow or other we got the idea that the 15,000,000 unionists in the U.S. were entitled to speak of themselves as "labor."

We seem to recall that each year there are thousands of democratically-conducted union elections throughout the country.

And we don't remember a single instance in which an anti-union editorial writer was chosen as a spokesman for labor! —The CIO News.

What's Wrong in Britain?

One reads so many statements about "Socialist" Britain that interested Americans (if any) may be excused for doubting the effectiveness of economic nationalization.

The other week we published a story that told how the Briton's money is gaining purchasing power, while the wages of American workers are buying less. This week we read an article from the American Mercury which described in most depressing terms the low level of life in Britain.

What are the facts—and who or what is the cause?

As Socialists who approve of what the British Labor Government is doing we have no desire to paint the picture of Britain in false colors. On the contrary, we freely admit our fears that the company and living standards of that war-ravished land are very bad indeed.

But we do object to blaming that upon the degree of Socialism that already has been established by the Laborites.

One fact is that even before the war, which destroyed British resources, disrupted its working forces and diminished its currency surpluses, the British Isles were far from self-sufficient in the production of basic necessities.

Another is that Britain's works, like the workers of our own nation, held fast to the capitalist private-ownership system until it came tumbling about their ears.

And that's the crux of the answer to our question, "What's Wrong in Britain?"

It's not Socialism that's wrong; it's the capitalist private-profit system. Today—and for a rather long time to come, we suspect—Britain must suffer for the errors and anti-social practices of the old way of life.

Another fact that deserves the consideration of people who wish to be honest is that even a completely socialized economy can not give people what that economy does not possess. Today Britain is dependent upon capitalist America for much of what it needs. Perhaps Britain never will be able to reach a living standard that was once achieved by aggressive and predatory imperialism until the United States of America likewise becomes a Socialist nation and plans with Britain for a high level of prosperity for both nations.

We are certain that a book could be written on the subject. But in this short editorial our only purpose is to point out the responsibility of capitalism for the woes of people in Britain, as well as for the inequalities and perhaps lesser discomforts that are the lot of many Americans.—Reading Labor Advocate.

REFLECTIONS

By Raymond S. Hofses

The "lesser evil" principle is being worked to a ridiculous fare-thee-well in the present national election.

President Harry S. Truman has been rightly described as "the candidate nobody wanted." Labor leaders are trying mightily to herd their followers into the Truman camp right now and hoping that everybody will forget that only a few short months ago those same leaders were striving to ditch Truman and give a military man, General Dwight D. Eisenhower, an unconditional right to go ahead and run the country.

If Labor's leaders don't want Dewey now, their aversion to Truman was, if anything, even greater before the President used the power of his office to force himself upon his party.

The reason common run Americans are now being told that Truman is the man is not because he is stronger than his Republican opponent, but because he is weaker; not because he has presented the electorate with a plan to which the majority of Americans can subscribe, but because he is deemed more likely to "play politics" with the unions.

Truman's veto of the Taft-Hartley law is heralded as the president's chief claim for the support of workers. But even that is a phony.

It is a fact that more Democrats voted to override the President on that issue than to support him. It is also a pretty good guess that Mr. Truman knew what the results would be when he played along with union leadership.

But discounting the strong probability that the Truman veto of that measure was dictated by a consideration of good politics, rather than good statesmanship, the record contains certain facts that must

prevent thoughtful workers from swallowing Democratic endorsement without gagging.

There is the fact that Mr. Truman repeatedly has used the Taft-Hartley law to block strikes. There is the fact that he has "taken over" struck industries and used the power of government to frustrate the very labor leaders who support him—now that Eisenhower can no longer be considered.

And it is also a fact that he has asked Congress for a law that would enable him to draft striking unionists into the army and force them to give service to private industry under dictatorial military rule.

As to mounting living costs and creeping inflation, nothing that Republicans may be stupid enough to say or do can expunge the fact that price controls were abandoned by the decree of President Truman at a time when Democratic politicians comprised a working majority in Congress.

Truman "played politics" with the big-business pressure groups who were fighting controls by planned shortages. He didn't hoist Old Glory over the industries and compel production and distribution when the big owners went on strike. Then he surrendered.

The only reason we are dragging out the record against Truman is because the unions are officially for him. We'd be doing the same thing to Tom Dewey if the policymakers of organized labor had decided that the Republicans were the "lesser evil."

Actually, our real reason for writing this is not to favor either of the old party candidates, but to show how utterly bankrupt organized labor is on the political level.

THE MARCH OF LABOR

Socialist Demand Pre-dated Inescapable Reforms

Democracy in current days takes all the credit for the socialist principles of the so-called New Deal.

However: Socialism has antedated the New Deal by nearly ONE-HALF CENTURY.

IN 1912: the American Socialist Party adopted a program of seeming stark revolution against existing state of THINGS. In platform of socialists of long ago we duly note:

- ONE: Eight-hour day for all workingmen
- TWO: Pensions—accident and illness benefits
- THREE: Protect factory men-women-children
- FOUR: Abolish child labor in all labor plants
- FIVE: Forbid police use to "break up" strikes
- SIX: Factory inspection of lighting-heating-safety
- SEVEN: Public work for temporary unemployed
- EIGHT: Home rule for cities including utilities
- NINE: Planning—economic-sanitation-beauty
- TEN: Inspection of food—grocery and restaurant
- ELEVEN: Extend free hospital-medical-treatment
- TWELVE: Eradicate tuberculosis—other contagious diseases
- THIRTEEN: Public baths — parks — playgrounds — gymnasiums

- FOURTEEN: Pension allowances for teachers
- FIFTEEN: Free textbooks; other school equipment
- SIXTEEN: Free school lunches—if when needed
- SEVENTEEN: Free medical inspection in schools
- EIGHTEEN: Vacation-night schools for adults
- NINETEEN: Schools for social-service-recreation use
- TWENTY: Socialize alcoholics; no vice segregation

In our fretful impatience some of us forget that in less than one-half century nearly all these "socialistic" planks have been adopted by the society of capital.

—Excerpts from the "Meridian Star," Meridian, Miss.

OVERTHROWING THE CONSTITUTION

By K. M. Landis II in the Chicago Sun-Times

LOGANSPORT, Ind. — In the state of Georgia, home of the Ku Klux Klan, "Hummon" Talmadge has come to power on a promise to overthrow part of the Constitution.

The part which "Hummon" promises to overthrow is the part which says that the rights of citizens to vote shall not be denied or abridged on account of race, color, or previous condition of servitude.

There can be no doubt that Talmadge means what he says. If Negro citizens had been allowed to vote freely in the primary election, he would never have been nominated.

Most of these men are very much interested in democracy for the Germans, and are prepared to risk war for the freedom of Berlin. But Georgia is "none of our business."

Representatives from Georgia and Mississippi and Louisiana sit in our Congress, and help make our laws, and get grants of Federal money, yet their title is no better than that of Gottwald in Czechoslovakia.

What is the crowning absurdity? The whole nation goes into hysterics over the report that a handful of American Communists are planning to overthrow the Constitution sometime in the future.

Not many Negroes registered in Taylor County. Only one Negro voted there in 1946, and he was murdered the next day.

A surprising number of colored people managed to vote in the cities. But the county unit system of voting destroyed the value of these votes. Under this system, the half-million residents of metropolitan Atlanta have no more weight at the polls than the 45,000 in Troup County.

Even white people are disfranchised in Georgia. Elections are controlled by courthouse rings in the rural counties and their favors are easily bought by the outside corporations that dominate the state.

PRIDE OR ARROGANCE

By RUTH TAYLOR

When we pray to be delivered from pride, do we mean just that, or is arrogance the word we should use. Self-respect—or presumption of superiority?

I think that what we need right now is a lot more pride in ourselves as individuals and as a nation—and a lot less arrogance in the way in which we show that pride.

We should be proud, not of what we have, but of what we are. We should be proud of talents well-used, of abilities made effective by action, of ideals translated into deeds. We should be proud to do right, and too proud to do evil.

We need the kind of pride that makes us sure enough of ourselves so that we may serve with humility but without humility. We need the kind of pride that keeps us from backbiting, from resentment, from vengeful thinking, from actions that might hurt another.

We need pride in ourselves—in our work well done, no matter how humble that work. We need pride in our potential talents—pride enough so that we will work hard to use them wisely. We need pride in our friends—pride enough to believe in their loyalty as they may believe in ours.

We need pride in our ability to learn—in our awakened minds. It was Herbert Spencer who said that you are educated if you can do what you ought, whether you want to do it or not. We need pride enough to achieve this true education.

We need pride in ourselves so that we may never look up or down at any other man. We need pride to look situations and people straight in the face and make our own decisions—and then carry them through.

We need pride that we may love our fellowmen. We need pride enough to keep us from hating our enemies, lest that be unworthy of the standards we have set for ourselves.

But we need pride without arrogance. Pride that is selfless—pride that says: "Not of myself do I do this. I am God's handiwork. My pride is of His work in me. Of myself I am nothing."

That is the pride we need—and we need it desperately today both as a people and as a nation.

They Admit They're 'Intellectuals'

Whenever a man pins to his coat lapel a badge reading "I am an intellectual," it's safe to figure there is something wrong with him above the ears.

Of course, there are "intellectuals" in the world, but those who are genuine are too modest to glorify themselves.

Recently there was a "World Congress of Intellectuals" in Poland. Apparently they couldn't agree on anything except when it was time to have another drink or go in to dinner.

World peace and understanding will never be achieved through the efforts of such gatherings. The masses of the people, with their wealth of common sense, are the everlasting hope of mankind.—Labor.

U. S. Jobs Rise 26,004; Now Total 2,092,301

WASHINGTON.—The number of civilian jobs in the federal government increased by 26,004 in June, according to a report of the Joint Committee on Reduction of Non-Essential Federal Expenditures.

The increase which averaged 866 per day brought total federal employment to 2,092,301, the report said.

This rise in the numbers of employees was the largest for any month since January, 1945. The June figure closed the government's fiscal year 1948 with an average civilian employment in the executive branch of 2,032,600 for the 12 months. This annual average was about 60 percent of the 3,465,420 average in the peak year of the war, 1945; and 95 percent of the annual average requested by the President for the fiscal year 1948.

BAD NEWS

"Consumers won't get much living-cost relief from lower cotton, corn and wheat prices," according to a report prepared by Federal Reserve Board economists.

They point out that prices received by tobacco farmers dropped sharply last year, but cigarette prices stayed up. Meat prices are also "holding high," despite lower prices for livestock feed.

Germany's "New Democracy"

Hjalmar Schacht's acquittal of charges that he was a major Nazi offender is almost impossible to justify. From time to time during the Hitler regime, personal acquaintances of Schacht—and he had many in this country because of his long career in German finance—used to report that he was not in sympathy with the regime and would use his high position to restrain it. If so, he was singularly unsuccessful. An ardent supporter of Hitler before the Reichstag fire, Schacht became president of the Reichsbank shortly after the Nazis' accession to power. He was subsequently appointed Minister of Economics and Plenipotentiary General for War Economy. Even after Schacht and Goering fell out in 1937, the financier retained his position at the Reichsbank for two years. He also picked up a new post, Minister without Portfolio, which he was not to resign until

1943. A scant 12 months before Hitler's suicide, this "innocent" was tossed into a concentration camp for participating in a conspiracy against the Führer. That was 10 years after he had invented and applied the controls of trade and exchange which built up that same Führer's war economy and tied smaller slave nations to its chariot. The Nazi program seemed predestined to inflation, and would have been in serious trouble on this account without Schacht's guidance in the field of money and credit management. Indeed, it is quite possible that if he had refused to cooperate—as he could easily have done by fleeing to Switzerland—economic difficulties would have engulfed Hitler and millions of lives would have been saved. Now that Schacht has been cleared both by the Nürnberg tribunal and a German court, there is presumably no reason why he, like Talleyrand, should not take a fourth oath of loyalty and once again serve his Fatherland.—The Nation.

'Slush Fund' to Exceed \$22 Millions

Senator Hatch of New Mexico predicts the politicians will spend "well above \$22 million" in this year's campaign.

This money will not fall from the skies like manna descended on the ancient Israelites. Practically all of it will be put up by gentlemen who expect to get something from the government. Some of them figure that campaign contributions are just about the most profitable "investment" they can make.

It would be a wholesome thing if, as the campaign progresses, a congressional committee could dig up the names of the contributors, how much they contributed and why. On one or two occasions in the past, something like that has been done. Senator Gerald P. Nye of North Dakota did one of the best of these jobs.

Apparently, this time, neither party is moving towards campaign publicity, and promises of favors to come are being dished out and the people are in blissful ignorance of what is happening.—Labor.

NO MORE DEPRESSIONS—

By Taisto Hayrinan

Columnist William Henry Chamberlin, who oddly enough writes with one hand for the liberal NEW LEADER and with the other for the arch-reactionary WALL STREET JOURNAL, recently poked fun at the all-but-forgotten technocrats in his WSJ column Technocrats, some of you will remember, were a group of unemployed scientists, engineers and the like who came up with some new economic ideas during the depression of the 30's. They held that labor-saving devices were making unlimited production possible, while creating unemployment. They wanted to take the direction of industry over from the bungling businessmen. Chamberlin tosses the theory out as total bunk, pointing to Europe's present tremendous needs and our own race in production to supply demand as proof that they are all wet.

While he admits that full employment has not created paradise for all, Chamberlin conveniently overlooks the cause of our present problems and the condition of being at the other extreme today. Has he so quickly forgotten that we need such tremendous production today because we were busy for a half-dozen years destroying everything in sight? Chamberlin deplores the "pump-priming" of the depression, but says nothing of the depravity of the artificial priming of an economy thru war. What will we have when we are thru replacing the material that was destroyed? We'll be worrying about over-production again, you watch and see.

We primed the war-machine with the taxes of yet un-born generations, and even if we could straighten out that economic mess, we still wasted a lot of natural resources and millions of human lives, to earn our present pseudo-prosperity. Is that sound humane economics, Mr. Chamberlin?

But the most absurd of his conclusions was Chamberlin's final paragraph. I quote: "One more fallacy might also be tossed on the intellectual scrapheap: the idea that production should be 'for use, not for profit.' This conveys the absurd suggestion that what is produced for profit does not get into use. With the current spectacle of countries which have tampered least with the profit-motive, America, Belgium, Switzerland, ministering to the chronic deficits of lands which have gone in for col-